

ТЕХНОЛОГІЇ WEB 2.0 — ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мельник О. М.

Головна мета освіти нині — навчити учнів учитися, самостійно знаходити необхідну інформацію, виділяти проблеми і шукати шляхи їх вирішення, критично аналізувати отримані знання й застосовувати їх на практиці. Диференціація та індивідуалізація навчального процесу, розвивальний характер навчання ставлять перед учителем завдання вибору таких методів навчання, які дозволили б кожному учневі проявити свою індивідуальність, творчість, активність. Реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні допомагає використання сучасних педагогічних технологій, які забезпечують вміння здобувати знання самостійно з різних джерел; використовувати ці знання для отримання нових знань; розвивати продуктивне творче мислення.

Основна мета навчання іноземних мов — це формування і розвиток комунікативної компетенції учнів, яка включає в себе вміння міжкультурної взаємодії; практичне оволодіння іноземною мовою, як засобом спілкування. Тому пріоритет надається комунікативності, інтерактивності, аутентичності спілкування, вивченню мови в культурному контексті. Для цього треба створити реальні, справжні життєві ситуації, які будуть стимулювати вивчення матеріалу і виробляти адекватну поведінку. Один із самих ефективних засобів досягнення поставленої мети — це залучення учнів у мовленнєве середовище, що стає можливим за допомогою використання онлайн-соціальних мереж і сервісів Web 2.0.

Соціальна Інтернет-мережа — це інтерактивний веб-сайт із багатьма користувачами, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Сайт є автоматизованим соціальним середовищем, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, які об'єднані спільними інтересами. Отже, це місце спілкування, файлообмінник, база даних, місце зберігання мультимедіа (фото, аудіо, відео), спільнота за інтересами і джерело інформації.

До основних її особливостей можна віднести такі:

1. Інтерактивність, тобто можливість наповнення сайту змістом не лише розробниками, а й самими користувачами. Це призводить до радикальної децентралізації в поєднанні з нескінченною довірою, яку отримують користувачі, оскільки сервіси Веб 2.0 — це мережеве програмне забезпечення, яке підтримує групову взаємодію.

2. Синдикація (mash-up) — повне або часткове використання як джерел інформації інших сервісів Інтернет (наприклад, RSS — формат, який дозволяє користувачу читати зібрані з інших сайтів новини, одержувати повідомлення про зміни, передавати інформацію між сайтами тощо).

3. Соціалізація — використання технологій, які дозволяють створювати спільноти.

Вони є також суттєвим інструментом розвитку мотивації на уроках іноземної мови. Саме тому інтеграція соціальних мереж і сервісів Web 2.0 у викладання іноземних мов — це не данина моді, а необхідність для викладачів, які намагаються оптимізувати

процес навчання, зробити його більш ефективним і мотивованим для учнів.

Одним із перспективних ресурсів для навчання іноземної мови є www.livemocha.com (рис. 1). Цей ресурс є цілком доступний кожному. Необхідно лише зареєструватись (або підключити свій акаунт у Facebook, якщо він є), заповнити профайл (за бажанням) і вибрати рівень мови.

Наприклад, мережа LiveMocha дає можливість знайти один одного й познайомитися з носіями різних мов і культур, які бажають навчати один одного; поєднує в собі інтенсивне вивчення іноземної мови і живу практику з носіями мови, як у письмовій, так і в усній формі. Навчання відбувається за допомогою обміну текстами, розмов, відео-чатів та інших засобів онлайн-спілкування. LiveMocha забезпечує користувачів і методичними матеріалами, а саме вправами, інструментами комунікації і слідування за успішністю. Широкі можливості має й мережа XLingo.

Рис. 1

Цікавим є також ресурс — www.wordle.net (рис. 2), який орієнтований, у першу чергу, на лексичний аспект мови. Цей сервіс для генерації «хмар слів» дає можливість генерувати слова з тексту, сайту або RSS стрічки. «Хмара» виділяє слова, які частіше зустрічаються в тексті. Можна вибрати різні шрифти, макети і кольорові схеми хмари. Учні і студенти можуть генерувати, наприклад, розповідь про себе, а потім, після обміну з партнером «хмарами», розповісти один про одного. Також після перекладу текстів у класі, можна використовувати ці «хмари» для переказу тексту, складання кросвордів, запитань, виконання інших завдань.

Однією з популярних соціальних мереж, яка використовується в навчальних цілях багатьма учнями і вчителями зарубіжних країн є, Глогстер (www.glogster.com). Цей ресурс дозволяє користувачам легко створювати безкоштовні інтерактивні постери-плакати. Такі постери називають глогами (glogs), тобто графічні блоги. Вони мають вигляд яскравих мульти-

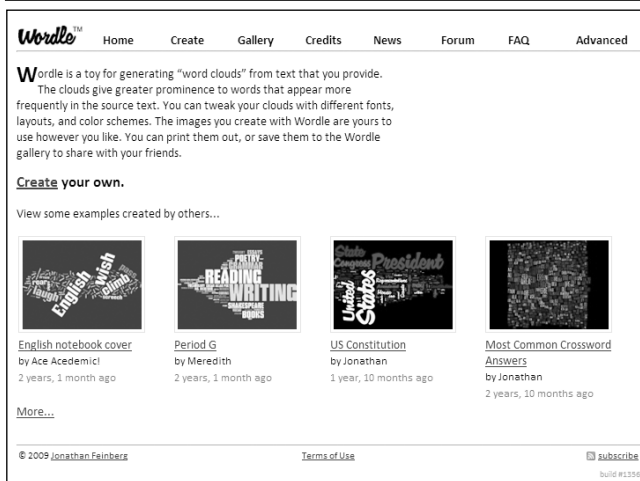

Рис. 2

медійних плакатів чи малюнків. У глогах можна розміщувати свої малюнки і фото, закачувати музику і відео, вставляти посилання на зовнішні ресурси тощо. Важливим є те, що користувач має можливість не просто читати інформацію на подібних плакатах, а і «взаємодіяти» з їх динамічним змістом. Ця технологія відмінно підходить для закріплення різних граматичних і лексичних тем, самоперевірки чи домашнього завдання. Подібний плакат можна розмістити на своєму веб-сайті, у блозі або вашому профайлі, задавши певну тему, наприклад, модальні дієслова.

Інтерактивний плакат можна подати у вигляді списку, таблиці, кольорової наочної схеми. На ресурсі є величезне різноманіття заготовок і малюнків, які можна використовувати для його оформлення. Наприклад, контент може мати назву «Модальні дієслова» — діагностичний тест — огляд дієслів — вправи на порівняння різних дієслів тощо. За кожним надписом закріплене зовнішнє посилання, яке виводить користувача на теоретичний матеріал або завдання, що розміщуються на різних навчальних сайтах, наприклад, таких як www.englishpage.com, www.ego4u.com, www.usefulenglish.ru. На деяких сайтах можна відразу перевірити виконане завдання й отримати пояснення помилок.

Завдяки нетрадиційній формі подання інформації глоги викликають зацікавленість учнів і студентів до предмету, стимулюють їх до самостійного оволодіння знаннями. Їх можна успішно застосовувати як у школах, так і у ВНЗ.

В Україні останнім часом набула популярності соціальна мережа Щоденник.ua. Рейтинг ресурсу підвищує його професійний контент, зручність в користуванні і безпечність. Він дозволяє створювати коле-

Рис. 3

ктивний блог класу, у якому вчитель публікує програму предмету і завдання, надає необхідні корисні посилання, обговорює навчальні проблеми з учнями і батьками протягом усього періоду навчання.

Блог або веблог є одним із ключових сервісів спілкування в соціальних мережах. Під цим словом розуміють сервіс, що дозволяє вести особистий щоденник, записи в якому розташовуються в зворотній хронологічній послідовності. Користувачі мають можливість за допомогою електронного журналу створити свій образ цілісної особистості — з її портретом, інтересами, схильностями і звичками, вони також можуть вибудовувати свою ієрархію спілкування на відміну від звичайного Інтернет-форуму: близький друг, родич, знайомий або хтось ще. У результаті в соціальних мережах створюються так звані кола — коло друзів, коло колег, коло однокласників тощо.

Нині найбільш популярними програмними середовищами для англомовних блогів є: blogger.com; Livejournal.com; blogspot.com. Веблог відрізняється від класичного сайту насамперед простотою створення, оскільки користувачеві не потрібні знання з HTML-верстки, дизайну, мережевого маркетингу для просування сайту. У веблог дуже легко вносити корекції навіть за допомогою мобільних видів зв'язку, а також додавати нові модулі завдяки «open source».

На думку науковців, поява технологій Web 2.0 дозволила перемістити акцент із технологій і медія на спілкування і співробітництво, що само собою і є метою освіти. У своєму особистому щоденнику можна створити справжню віртуальну бібліотеку-довідник, так як дана програмна платформа дозволяє публікувати, зберігати, обробляти, класифікувати різну за виглядом і змістом інформацію. Оскільки блог є особистим простором спілкування на відміну від форумів, чатів, конференцій, користувач може сам створити своє коло спілкування й адмініструвати процес комунікації, що дуже важливо для організації навчальної дискусії з будь-якого питання. Отже, веблог — це та соціальна мережа, яка найкраще підходить для використання в дидактичних цілях, оскільки вона дозволяє зберігати і класифікувати навчальну інформацію в будь-якому вигляді (графіки, карти, малюнки, фотографії, відео), створювати відкриті і закриті співтовариства для обговорення проблем і завдань, для реалізації групових проєктів, контролювати засвоєння навчальної інформації за допомогою он-лайн тестів, опитувань й обговорень, рецензій та ін. Наприклад, за допомогою сервісу del.ici.ous, призначеного для зберігання закладок на веб-сторінках, учні і студенти можуть створювати вебліографії за своєю темою дослідження. Відмінність її від звичайної вебліографії полягає в тому, що кожна закладка повинна бути позначена особливими тегами з коментарями, такі закладки можна додавати і користуватися ними з будь-якого комп'ютера. Ця форма роботи особливо важлива під час створення проєктних групових робіт, коли викладачу необхідно оцінювати внесок у проєкт кожного учасника групи.

Навчальний веблог — це також інструмент ефективно організації і систематизації навчального процесу. В умовах надлишку інформації учневі і студенту дуже важливо побудувати навколо себе «соціальну мережу», яка б в потрібний момент надала доступ до потрібних ресурсів — включаючи не тільки дані й інформацію, а й контакти з іншими людьми. У процесі використання ве-

блога як інструменту організації навчального процесу користувачі розвивають навички пошуку, аналізу і критичної оцінки інформації, роботи з інформаційними потоками в мережі, у групі й самостійно, навички аналітичної роботи, а також, що особливо важливо для тих, хто вивчає іноземні мови, комунікативні вміння і навички за допомогою активної участі членів спільноти в обговореннях. На кожне повідомлення викладача або члена навчальної групи пишеться безліч коментарів. У цьому плані коментований або відкритий блог дуже схожий на форум, коли відбувається спілкування між учасниками спільноти за допомогою коментарів. Саме в процесі такого неформального спілкування, коли учні і студенти мають можливість критикувати і видозмінювати гіпотези, висловлювати свою власну думку з тієї чи іншої проблеми відбувається розвиток навичок критичного мислення. Дана програмна платформа допомагає «занурити» членів навчальної групи в критичні дискусії, продемонструвати їм, що здобувати знання і певні навички й уміння можна, не тільки просто запам'ятовуючи викладену інформацію, а й «здобувши» її самим у результаті пошуку відповіді на запитання, обговорення і критичної оцінки висунутих припущень, аналізу й систематизації правильних і неправильних рішень. Модернізація форм педагогічного контролю стимулює учня до самооцінки, порівняння отриманих результатів із прогнозованими.

Блоги у викладанні іноземних мов використовуються досить успішно протягом останніх 7–8 років. Існує кілька типологій навчальних веблогів, створених зарубіжними й російськими вченими і викладачами. За ступенем використання елементів мультимедіа, зазвичай, виділяють текстовий блог, подкасти (звукові записи у вигляді MP3-файлів), відеоблоги, мультимедійні блоги. У більшість навчальних блогів інкорпоровані відео/аудіо сервіси, слайд-презентації, зображення, RSS-синдикація тощо. В Інтернеті у вільному доступі є велика кількість англомовних подкастів, створених викладачами англійської мови й орієнтованих на різні цілі навчання і рівні володіння мовою. Наприклад, *Speaking English Podcast* (для тренування вимови), *Just Vocabulary* (для розширення лексичного запасу), *English Grammar Help Podcast* (для засвоєння граматики англійської мови), *ESL TALK* призначений для викладачів і де можна знайти методичні й навчальні матеріали, отримати пораду і допомогу, *The Teaching American History Podcast* (колекція лекцій і семінарів з американської історії, створена в університеті Ешлан, Огайо).

Отже, використання блог-технологій у навчальному процесі дає можливість створювати навчальне середовище, яке будується навколо учнів, і враховує індивідуальні інтереси, особливості й нахили кожного учасника навчального процесу; створити особливе віртуальне навчальне співтовариство між тими, хто навчаються, і викладачем; кардинально змінює традиційну роль учителя, оскільки рецензентами робіт учнів і студентів можуть стати не тільки викладачі, а й їхні однолітки з інших країн, носії мови; сором'язливим учням і студентам висловитися і бути почутими, проявити себе.

Соціальні сервіси відкрили зовсім нові можливості спілкування для учасників мережі, тобто з'явилася можливість створення віртуальної особистості учасника мережі і гнучкого керування нею. Центральним

елементом будь-якої соціальної мережі є користувачі. У «класичному» Інтернеті основою є інформація або контент, розташований на тисячах різних сайтів, навколо якого й «обертаються» всі користувачі. Нині, коли насичення інформаційного поля є достатнім, якщо не надлишковим, на перший план виходять інтереси користувача. «Класичний» Інтернет на даний момент задовольняє потребу в інформації тільки за рахунок глобальних пошукових систем і великої кількості розрізнених сайтів і порталів. Можливість спілкування і самовираження існують в Інтернеті лише за інтересами або для тематично вузьких спільнот професіоналів у тій чи іншій галузі. Основними характеристиками Web 2.0, які відрізняють його від «класичного» Інтернету, є креативність, доступність, соціальність, відкритість, особистісна орієнтованість або ідентичність.

Отже, роль Web 2.0 двояко значуща. З одного боку, вона дозволяє користувачам працювати в режимі самоконтролю і контролю з боку викладача, підвищує мотивацію до вивчення мови й робить процес навчання особистісно-орієнтованим. З іншого боку, викладач має можливість вводити додатковий мовний матеріал для вивчення.

Але не слід забувати, що соціальні мережі мають і свої «підводні камені». Саме орієнтація на колективне замість професійного наповнення мережі викликає в багатьох останнім часом невдоволення. Особливо жорсткій критиці підлягає зараз улюблений учнями і студентами зі всього світу довідковий сайт Вікіпедія. Web 2.0 надає можливість користувачам розміщувати різноманітну інформацію — від відгуків про той чи інший фільм/продукт/послугу до аудіо- і відеофайлів. Контент користувачів може бути дуже інформативним, але в більшості випадків він є не досить змістовним і даремним. Крім того, 1/5 частина всіх мережевих щоденників є фіктивною й існує лише для розповсюдження спаму. Усе частіше висловлюється думка, що для того щоб мережевий контент був достовірним і змістовним, цим мають займатися спеціалісти.

У майбутньому сервіси Web 2.0 будуть використовуватися у викладанні іноземних мов не тільки як зручна програмна платформа для ефективної організації і систематизації навчального процесу всередині одного навчального курсу, а й для організації навчальної взаємодії, як між учасниками цієї групи, так і з учасниками з різних навчальних закладів світу. Іншими словами, буде активно використовуватися соціальна складова, що дозволяє користувачам легко спілкуватися й обмінюватися будь-якою інформацією із зовнішнім світом. Використання відкритих навчальних блогів у процесі вивчення іноземних мов призведе до створення особливої навчальної блогосфери, у якій усі учасники освітнього процесу зможуть спілкуватися, спільно створювати навчальну базу даних, обмінюватися ідеями, контролювати навчальний процес, отримувати допомогу від носіїв мови і т. д. Причому найцінніша перевага використання саме соціальних мереж полягає в тому, що все це можна буде робити на одній програмній платформі, не вдаючись до інших Інтернет-технологій, оскільки Web 2.0 орієнтується на створення особливого віртуального середовища — блогосфери. У даний час деякі американські вчені бачать у блогах інструмент для створення відкритого навчального простору.